

УДК: 633.11:631.527

Зайка Є. В., канд. с.-г. наук, докторант

ДУ Інститут зернових культур НААН України

ТОВ «БАСФ ТОВ»

e-mail: evzaiika503@gmail.com

СТІЙКІСТЬ ЗРАЗКІВ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ РІЗНОГО ПОХОДЖЕННЯ ПРОТИ БОРОШНИСТОЇ РОСИ І СЕПТОРІОЗУ

Для селекції багатьох культур, і серед них пшениці м'якої, притаманний фокус на створення стійких до хвороб генотипів. Деякі хвороби, зокрема септоріоз і борошниста роса, є дуже поширеними і можуть погано впливати на врожайність посівів пшениці, зокрема за відсутнього фунгіцидного захисту. Зважаючи на швидку мінливість патогенів, дослідження і пошук джерел стійкості проти хвороб є актуальним в довгостроковій перспективі.

Метою роботи був аналіз робочої колекції селекції пшениці озимої за стійкістю проти найпоширеніших патогенів. Дослідження проводилися в умовах Лісостепу у с. Центральне, Обухівського району, Київської області з 2014 по 2024 роки. Технологія вирощування зразків загальноприйнята. Матеріалами для досліджень були 120 зразків пшениці озимої різного походження: з Німеччини, США, України та ін. країн. Визначення хвороб і стійкості селекційних зразків проти них проводили за методикою країн СЕВ. Дослідження був закладені на природному інфекційному фоні.

У результаті досліджень виявлено різний рівень ураженості ділянок борошнистою росою в різні роки. У 2018 і 2024 роках зафіксовано найвищий рівень стійкості цих генотипів. Високою

стійкістю проти борошнистої роси відзначилися зразки 'DE8380', 'DE8376', 'DE0885', 'DE6283', 'DE0451' німецького походження. Вони мали стійкість на рівні 9 балів. Також виявлено сприйнятливі зразки пшениці озимої. Це були здебільшого зразки походженням із США.

Септоріоз – це також дуже поширене захворювання, що може серйозно вплинути на врожайність рослин. Рівень ураженості рослин септоріозом у наших дослідженнях варіював від 2 до 9 балів. Найвищу стійкість проти септоріозу (9 балів) продемонстрували зразки 'UK1146', 'UK1145' (українського походження) та 'RO7287', 'US7521', 'US7539', 'US7522', 'DE8376', 'DE6285', 'FR1149' (американські та європейські зразки). Найнижчою була стійкість зразків пшениці 'RO7515', 'RO5760', 'US7294', 'US2703', 'US7560', 'US7555', 'RO7514', 'RO5708', 'RO5711', 'RO6025', 'RO5750', 'US7551', 'RO5747', 'US9182', що належали до європейської генетичної плазми.

На основі отриманих результатів виявлено, що незалежно від походження, зразки показали різний рівень стійкості проти патогенів. Це вказує на наявність різноманіття механізмів стійкості, що містяться у колекції і потенційну цінність виділених зразків як вихідного матеріалу у селекції на стійкість проти хвороб.

УДК 633.111.1«324»631.53.01

Займа О. А., канд. с.-г. наук, провідний науковий співробітник відділу насінництва та агротехнологій

Каліцінська О. Б., науковий співробітник лабораторії патентно-кон'юнктурних досліджень, економіки та інтелектуальної власності Миронівський інститут пшениці імені В. М. Ремесла НААН України

e-mail: oleksii.zaima@ukr.net

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОЩУВАННЯ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ПРИ ЗАСТОСУВАННІ ІНСЕКТИЦИДІВ

В інтенсивних технологіях вирощування пшениці озимої велике значення займає захист рослин від шкідників. Завдяки використанню інсектицидів підвищується урожайність і покращуються посівні якості насіння, оскільки відбувається захист рослин від шкідників, які можуть пошкоджувати вегетативні органи та призводити до зниження цих показників. Але, неправильне використання інсектицидів, зокрема використання незареєстрованих препаратів, надмірна доза або недотримання термінів обробки, може призвести до негативних наслідків, включаючи зниження схожості насіння, пошкодження рослин та фітотоксичність.

Метою досліджень було вивчити вплив застосування інсектицидів на рівень урожайності, посівні якості насіння і економічну ефективність застосування засобів захисту рослин від хвороб на пшениці м'якої озимій.

Методика досліджень. Схема досліду включала вивчення інсектицидів Грінфорт ІЛ 200, КС (д. р. імідаклоприд, лямбда-цигалотрин) (0,5 л/га) і Канонір Дуо, КЕ (д. р. імідаклоприд, лямбда-цигалотрин) (0,1 л/га) на сортах пшениці м'якої озимої 'МІП Валенсія', 'МІП Фортуна', 'МІП Відзнака' і 'МІП Аеліта'. Захист посівів здійснювали на VIII та X етапах органогенезу.

Економічну ефективність застосування інсектицидів при вирощуванні пшениці озимої розраховували із врахуванням цін на насіння еліти і препаратів, які були в 2025 р. При розрахунках ураховували рівень врожайності, вихід кондиційного насіння, ціни на протруйники і на насіння та зерновідходи.

У сорту 'МІП Валенсія' за показника урожайності на рівні 5,93 т/га, приріст від застосування інсектицидів був у межах 0,18–0,60 т/га, у сорту